

Aleg. XLI.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie wniosku posła Skrzyńskiego
o utworzenie biura górniczego przy Wydziale krajowym.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 6. października 1874, przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do oceny i zdania sprawę na najbliższej sesji sejmowej, wniosek posła Skrzyńskiego następującej treści:

„Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby po zasięgnięciu opinii biegłych, przedstawił Sejmowi projekt utworzenia przy Wydziale krajowym biura górniczego, którego zadaniem byłoby: zasiągać i zestawiać wiadomości o kopalnych bogactwach kraju, a dostarczać fachowej pomocy usiłowanym pojedynczym w dziedzinie górnictwa i opieki „w obec władz właściwych“.

Chcąc wywiązać się z otrzymanego polecenia, starał się Wydział krajowy przede wszystkim:

1) powziąć, o ile możności jak najdokładniejsze wiadomości o teraźniejszym stanie górnictwa i przemysłu górniczego w kraju, a następnie

2) zasiągnąć zdania władz i korporacji fachowych, czyli i o ile wynik dotychczasowych geologicznych badań kraju upoważnia do wniosku, że kraj nasz posiada nieznanne dotąd bogactwa kopalne, nareszcie

3) czyli utworzenie przy Wydziale krajowym biura górniczego dla zaciągnięcia i zestawienia wiadomości o kopalnych bogactwach kraju byłoby odpowiednim środkiem do rozwoju przemysłu górniczego, i jakie urządzenie tego biura byłoby najodpowiedniejsze ze względu na

właściwości przemysłu górniczego, na położenie kraju, i na nieodzowną oszczędność w szafowaniu groszem publicznym.

I. Faktyczny stan przemysłu górniczego w kraju.

O wyjaśnienia co do faktycznego stanu górnictwa i przemysłu górniczego w kraju, odniósł się Wydział krajowy do Władz górniczych, do Izb handlowych, i do Wydziałów powiatowych, a za pośrednictwem Prezydium Nameistnictwa także do Starostw powiatowych.

Wiadomości otrzymane od urzędów górniczych o kopalniach i zakładach zostających pod ich nadzorem, są wyczerpujące. Mniej dokładnemi są wyjaśnienia, które nam nadesłały Władze powiatowe o innych kopalnych gałęziach przemysłu, mianowicie o kamieniołomach i zakładach przetwarzających nieorganiczne produkta ziemne.

./.

Dla ułatwienia przeglądu przedstawiamy wynik zebranych wyjaśnień, o ile to uskutecznić się dało na tablicy tu pod ./.

Przemysł górniczy dzielimy w tej tablicy na trzy główne grupy, mianowicie:

- a) kopalnie minerałów górniczych ;
- b) kamieniołomy , i
- c) zakłady przemysłowe przetwarzające górnicze i w ogóle nieorganiczne produkta ziemne na wyroby handlowe.

Każda z tych grup rozpada znowu na kilka działów.

Wiadomości, które nie dały się uwidocznic na dołączonej tablicy, przytaczamy poniżej :

Grupa I.

Dział a) Kopalnie kruszców.

Kopalnie galmanu :

Powiat Chrzanowski obfituje w kopalnie galmanu, których obecnie czynnych znajduje się tam dwanaście; z tych cztery są w posiadaniu obcokrajowców.

Produkcya tych kopalń wynosi w ogóle rocznie 120.791 centnarów wiedeńskich, co przedstawia wartość 85.829 zł. (Bergwerksbetrieb im Jahre 1873).

Ruda surowa bywa częściowo wywożoną za granicę, reszta zaś przerabia się w miejscowych zakładach na produkta cynkowe.

Kopalnia ołowiu.

Jedna tylko kopalnia ołowiu znajduje się w powiecie Chrzanowskim wraz z galmanem, w posiadaniu obcokrajowców. Produkcya ołowiu w tym zakładzie wynosi rocznie 357 cent. wied. w wartości 2142 zł. (Bergwerksbetrieb im Jahre 1873).

Kopalnie rudy żelaza.

W ogóle znajduję się w kraju 18 kopalń :

W powiecie Chrzanowskim, w Wadowickim, Myślenickim, Bialskim, Nowotargskim po jednej, w Żywieckim 2 kopalnie, następnie we wschodniej części kraju w powiatach Stryjskim dwie, w Dolińskim dwie kopalń, w Żydaczowskim, Drohobyckim i Samborskim po jednej; sześć są w posiadaniu obcokrajowców a jedna rządowa kopalnia.

Produkcya ogólna żelaza wynosi rocznie 187.587 centnarów wiedz. wartości 45.310 zł. (Bergwerksbetrieb 1873).

Dział b) Kopalnie innych minerałów górniczych.

Kopalnie siarki w Swoszowicach koło Wieliczki będące własnością Rządu — produkują rocznie 162.823 cent. wartości 71.642 zł. (Bergwerksbetrieb 1873).

W Dzwiniaczu zaś powiatu Bohorodczańskiego odkryto niedawno pokłady siarki, lecz odbudowy jeszcze nie rozpoczęto.

Kopalnie chloru potasu w Kaluszu, będące własnością akcyjnego towarzystwa Wiedeńskiego, produkcja roczna niewiadoma.

Kopalnie węgla kamiennego.

W powiecie Chrzanowskim istnieje obecnie czynnych jedenaście kopalń, z których 5 są własnością obcokrajowców. Kopalnie te produkują rocznie 5.526.718 cent. wiedz. węgla wartości 1.054.124 zł. — około 1½ miliona centr. zbywa się za granicę. (Bergwerksbetrieb 1873).

Kopalnie węgla brunatnych istnieje 11 a mianowicie w Żółkiewskim jest trzy kopalń, w Pilźnieńskim dwie, w Rzeszowskim dwie, w Brodzkim zaś, w Sniatyńskim, Kołomyjskim i Żydaczowskim po jednej, z tych są cztery w posiadaniu obcokrajowców. Roczna produkcja węgla brunatnego wynosi ogólnie 98.142 cent. wiedz. wartości 13.374 zł.

Kraj nasz posiada również bardzo liczne i bogate torfowiska, które dotychczas nie są zbadane, pomimo, iż wartość tej produkcji może dojść z czasem do wielkiego znaczenia.

Kopalnie oleju ziemnego (nafty).

W ogóle wszystkich kopalń nafty znanych nam istnieje w kraju 63. Z tych są 12 w posiadaniu obcokrajowców. Roczna produkcja za rok 1874 była, o ile nam wiadomo, około 600.000 cent. wiedz. wartości 2.450.000 zł.

Kopalnie wosku ziemnego istnieją w Borysławiu, Tustanowicach i Wolance, które obok siebie położone stanowią razem największą kopalnię w kraju i produkcja jej wynosiła w roku 1874 — 325.000 cent. w wartości 3.250.000 zł.; prócz tego istnieje kopalnia wosku ziemnego w Dzwiniaczu powiatu Bohorodczańskiego, gdzie zaledwo rozpoczęto w roku 1874 eksploatację. Kopalnia ta wyprodukowała 960 cent. wiedz. wartości 9600 zł. (Erdöl und Erdwachs per Windakiewicz 1874).

Grupa II. Kamieniołomy.

Dział a, Kamieniołomy wapna i gipsu, gliny ogniotrwałej i marmuru.

Wschodnia część kraju od granicy południowej do Dniestru posiada 22 łomów wapna i 10 łomów gipsu.

Środkowa część kraju od Dniestru do Sanu zawiera 59 łomów wapna i 17 łomów gipsu. Zachodnia część od Sanu do Wisły posiada 32 łomów wapna i 5 łomów gipsu.

Kopalnie gliny ogniotrwałej znajdują się w powiecie Chrzanowskim w 4 miejscowościach.

Kopalnie marmuru również tylko w powiecie Chrzanowskim w 4 miejscowościach.

Dział b. Kamień budulcowy i do szutrowania dróg używany.

Wschodnia część kraju po Dniestr zawiera 16 łomów kamienia.

W środkowej części od Dniestru do Sanu znajduje się 34 łomów kamienia.
Zachodnia zaś część od Sanu do Wisły posiada 43 łomów kamienia.
Łomy porfiru znajdują się w powiecie Chrzanowskim w 3 miejscowościach.

Dział c. Kamień młyński i zdolny na wyroby kamieniarskie, nagrobki, płyty, gzymsy schody i t. p.

We wschodniej części kraju do Dniestru znajduje się 1 łom.

Środkowa część od Dniestru do Sanu zawiera 18 łomów.

Zachodnia część od Sanu do Wisły posiada 10 łomów.

W powiecie zaś Przemyskim ma się znajdować według twierdzenia Wydziału powiatowego we wsi Grochowcach łom płyt litograficznych, byłaby to jedyną miejscowość w kraju, posiadająca ten cenny materiał.

Grupa III. Fabryki i zakłady przemysłowe.

Dział a. Zakłady przetwarzające minerały górnicze.

Huty żelazne. Zachodnia część kraju posiada w powiecie Żywieckim i Myślenickim 3 huty; w Nowotargskim jeden zakład składający się z wielkiego pieca i ogni fryzerskich i w Krośnieńskim jedną hutę.

We wschodniej części kraju znajdują się w powiatach Dolińskim 2 huty z dwoma piecami wielkimi, ogniami fryzerskimi i jedną gisernią; w Stryjskim 4 huty z dwoma piecami wielkimi; w Kałuskim 1 huta; w Samborskim 1 i w Nadworniańskim 1.

W ogóle zatem posiada kraj 15 hut żelaznych; — z tych zakładów należy 4 do obcokrajowców, 1 do c. k. Rządu. Powyższe zakłady wyrabiają w ogóle 189.587 cetn. wiedz. żelaza rocznie.

Huty cynkowe. W powiecie Chrzanowskim są huty w Sierszy, będące własnością spadkobierców ś. p. Adama hr. Potockiego i w Niedzielukach, będące własnością obcokrajowcy.

Zakłady te wyrabiają produktów cynkowych rocznie 235'47 cetnarów wiedeńskich.

Zakład wyrobu siarki w Swoszowicach o siedmiu piecach będący własnością rządu.

Roczna produkcja tego zakładu wynosi 176'66 cetnarów wiedeńskich.

Zakład wyrobu chloroku potassu istnieje tylko w Kałuszu, gdzie jest jedna warzelnia będąca własnością towarzystwa akcyjnego we Wiedniu, produkcya roczna niewiadoma.

Destylarnie nafty. Wzdłuż podgórze Karpat zaczynając od Nowego Sącza do granicy Bukowiny znajduje się w 11. powiatach, 35 zakładów tego rodzaju, prócz tego istnieją we Lwowie 2. destylarnie, w Brodach 2, w Przemyślu 1 i w Jarosławiu 1.

Wyroby świec parafinowych.

Również wzdłuż podgórze znajduje się w 6 powiatach 8 fabryk tego rodzaju; nadto we Lwowie, w Nisku, w Brodach i w Jarosławiu po jednej.

Dział b. Zakłady przetwarzające niemorganiczne ziemne materiały:

1. *Wyroby garnczarskie, fajansowe, pieców kaflowych, cegielnie.*

We wschodniej części kraju do Dniestru istnieje 8 zakładów garnczarskich.

Środkowa część od Dniestru do Sanu posiada 23 zakładów garnczarskich, 4 fabryk fajansowych, jedną fabrykę wyrobów kaflowych i 50 cegielni i jedną fabrykę dachówek.

Zachodnia część pomiędzy Sanem i Wisłą zawiera 13 zakładów garnczarskich, 3 fabryk wyrobów kaflowych i 17 cegielni.

2. *Huty szklane, fabryki zapalek, cementu i nawozów mineralnych.*

Zachodnia część kraju od Sanu do Wisły posiada 7 hut szklanych, 5 fabryk zapalek: w środkowej części od Sanu do Dniestru istnieje 12 hut szklanych i 3 fabryk zapalek, we wschodniej zaś części od Dniestru do granicy południowej kraju znajduje się 5 hut szklanych i 5 fabryk zapalek.

Cement wyrabia się w Dolińskim powiecie w Wetdzirzu, pomimo, iż w wielu miejscowościach znajdują się margle i gliny zdatne do wyrobu cementu.

Fabryka nawozów mineralnych znajduje się we Lwowie produkująca nawozy gipsowe, w Wieliczce również wytwarzająca nawozy gipsowe i w Kałuszu, gdzie się wyrabiają nawozy z soli potassowej.

Powyższe zestawienie przedstawiające obecny stan górnictwa krajowego, wykazuje niepoślednią wartość tego przemysłu i ważność jego w gospodarstwie krajowym.

Chcąc wynik tego zestawienia przedstawić cyframi, przyjmujemy najskromniejsze, ażeby uniknąć przecenienia wartości tej gałęzi gospodarstwa krajowego. Pomimo tego jednak otrzymujemy poważne cyfry:

Kopalnie kruszców i siarki przynoszą rocznie	204.923 zł.
„ węgla kamiennego i brunatnego	1,067.498 „
„ nafty (oleju ziemnego)	2,450.600 „
„ wosku ziemnego	3,259.600 „
<hr/>							Ogółem 6,982.021 zł.

Ponieważ przemysł górniczy w całym Państwie austriackim czyni rocznie 47,314.474 zł., zatem przedstawia kraj nasz obecnie siódmą część wartości tego przemysłu w całym państwie.

II. Prawdopodobieństwo odkrycia nowych, lub rozszerzenia znanych kopalń.

Nie mogąc Wysokiej Izbie doradzać łożenia wydatków na cele zbadania górnictwa kraju, bez nabycia przekonania, że badania te przyniosą materialną korzyść dla gospodarstwa krajowego, czyli innymi słowy, że nakład na te badania łożyc się mający, będzie wydatkiem produkcyjnym, udał się Wydział krajowy do akademii umiejętności w Krakowie, do senatów akademickich w Krakowie i we Lwowie, nareszcie do starostwa górnictwa w Krakowie

i do urzędu górniczego we Lwowie, z prośbą o objawienie zdania, czy praca w kierunku poszukiwań za minerałami górniczymi w kraju rokować może korzystne rezultaty.

1. Akademia umiejętności, a względnie komisya fizyograficzna przy niej, oświadczyła nam, że na to pytanie dopiero wtenczas możnaby dać stanowczą odpowiedź, gdyby stosunki geologiczne kraju naszego były dokładne znane. Pierwszem zadaniem będzie przekonać się o geologicznych stosunkach kraju, aby poszukiwaniom za minerałami górniczymi dostarczyć pewnej naukowej podstawy. Dokładne zbadanie stosunków geologicznych wiele znajduje trudności, bo równiny nie dostarczają prawie żadnych znaczniejszych przekrojów, a wielka część gór okryta lasami, utrudniającymi oznaczenie warstw pojawiających się na powierzchni i w pomniejszych naturalnych obnażeniach. Badania c. k. zakładu geologicznego w Galicyi były dotychczas tylko bardzo pobieżne.

Zbadanie geologiczne kraju jednak — zdaniem akademii — przedsięwziąć należy bez względu na to, czy podobna praca może już z góry rokować korzystne rezultaty, bo z góry przewidzieć nie można, do jakich wypadków doprowadzą podobne badania.

Północna część Niemiec stanowi także równinę najnowszymi utworami pokrytą, z których tylko tu i ówdzie sterczą pagórki, należące do dawniejszych formacyj. Rząd pruski nie dał się tą okolicznością odstraszyć od przedsięwzięcia przedewszystkiem badań geologicznych, — a na zasadzie tych badań, zarządził głębokie wiercenia i osiągnął w ten sposób świetne rezultaty.

Komisya fizyograficzna pracuje od lat kilku w tym kierunku i posiada znaczne zasoby zebranych w różnych częściach kraju okazów geologicznych.

2. Senat Akademii Jagiellońskiej w Krakowie oświadcza zaś, że kopalnie w okręgu Krakowskim nie potrzebują już opieki i współdziałania władz, nie wie zaś, co się znajduje pod masami napływowemi rozległych równin środkowej i wschodniej Galicyi. Tu szukać należy w miejscowościach, gdzie spodziewać się można, że dawniejsze warstwy znajdują się w niezbyt znacznej głębokości. W tych warunkach mogą się znajdować nie tylko nowe pokłady soli, siarki i węgla brunatnego, ale w odpowiednich miejscach także węgiel kamienny, o którego prawdopodobnej obecności świadczą liczne ułamki, zawarte w karpackim piaskowcu.

3. Senat akademicki we Lwowie ogranicza zdanie swe głównie do stosunków wschodniej części kraju. Tu występują prócz żwirów, piasków, gliny i wapieni aluwialnych i dyluwialnych, formacya trzeciorzędna i kredowa, a tylko przy samym krańcu wschodnim, w bardzo wązkich pasach (po brzegach rzék), formacya dewońska i sylurska. Badania geologiczne wykazały w nim minerały i skały użyteczne, mianowicie: siarczki, łupki żywiczne i alunowe, skały kwarcowe przydatne do fabrykacyi szkła, ily ogniotrwałe i folkierskie, wapień hydrauliczny, kamienie budulcowe, żwiry i t. p.; poszukiwania górnicze zaś, to jest: świdrowanie i kopanie szybów w miejscach, względami geologicznymi wskazanych, rokują również korzystne wyniki.

4. Starostwo górnicze w Krakowie sądzi, że badania geologiczne na powierzchni, nie doprowadzą do wydatnych wyników i w tym celu nieodzownemi są badania w głębi, czyli tak zwane głębokie wiercenia. Starostwo górnicze ma jednak jedynie właściwe minerały górnicze na oku, z pominięciem innych bogactw ziemnych, jako to: kamieni, gliny i t. p.

5. Nareszcie okręgowy urząd górniczy we Lwowie, pozostający pod kierunkiem

ces. król. radcy górniczego Windakiewicza, męża znakomitej wiedzy i niezmiordowanej pracowitości na tem polu, objawia zdanie swe w sposób następujący: Jeżeli z pełną świadomością rzeczy i na podstawie planu z góry obmyślanego robić będziemy poszukiwania w odpowiednich miejscowościach za solą, potażem, siarką, ropą, woskiem ziemnym, czarnym i brunatnym węglem, to już teraz można wypowiedzieć, że korzystny rezultat osiągnąć możemy.

Ażeby jednakowoż takie poszukiwania regularnie rozpocząć, potrzeba przede wszystkim:

- a) zestawić i na mapie z przecięciami uwidocznic wszystkie szczegółowe badania geologiczne w Galicyi i sprawdzić je na miejscu, gdzie się to potrzebnem okaże;
- b) w ten sam sposób postąpić należy co do górnictwa, kamieniołomów i t. d., przez zestawienie, uzupełnienie, opisanie i uwidocznienie mapami — gdzie tego potrzeba — geologicznych, technicznych, handlowych i ekonomicznych stosunków owychże, narzeczcie
- c) założyć potrzeba geologiczne i technologiczne muzeum, dla zestawienia pokładów w zebranych okazach.

Z porównania powyżej przytoczonych zdań władz i korporacyj fachowych, okazuje się, że poszukiwania i badania w tym kierunku, rozpadają na dwie odrębne kategorie, mianowicie: na głębokie wiercenia i na szczegółowe geologiczne zbadanie powierzchni i wyższych warstw ziemi.

Jedynie za pomocą głębokich wierceń, odkryć się dadzą pokłady minerałów. Głębokie wiercenia wymagają jednak znacznych nakładów, dla tego też poprzedzać je winno dokładne, szczegółowe i wyczerpujące geologiczne zbadanie powierzchni i wyższych warstw ziemi; to badanie wskaże miejscowości, w których głębokie wiercenia z nadzieją pomyślnego skutku przedsiębrane być mogą. Ponieważ zaś kraj nasz w ten sposób zbadany nie jest, przeto nie zachodzą się przedsiębiorcy, którzyby głębokie wiercenia na swój rachunek przeprowadzać chcieli, równie i Rząd uchyla się od przedsiębrania głębokich wierceń. Głębokie wiercenia są zaś przedsięwzięciem zanadto kosztownem, ażebyśmy doradzać mogli przeprowadzenie onych kosztem kraju, zwłaszcza w chwili obecnej, gdy budżet kraju tyłoma ciężarami obciążony jest, a powierzchni kraju pod względem geologicznym nie zbadano i w skutek tego nie ma umiejętności podstaw do oznaczenia miejscowości, w których takie wiercenia z nadzieją pomyślnego skutku przedsiębraniami być mogłyby.

Geologiczne zbadanie zaś powierzchni i wyższych warstw ziemi, nie jest przedsięwzięciem kosztownem i nie tylko stanowi nieodzowny warunek przystąpienia w przyszłości z nadzieją pomyślnego skutku do głębokich wierceń, ale także samo przez się doprowadzić może do odkrycia wielu bogactw ziemnych w wyższych warstwach znajdujących się, których wyszukanie już samo przez się sownie odplaci trudy i kosztu na tołożone, bez względu na dalszą okoliczność, iż po przeprowadzeniu umiejętnego zbadania kraju pod względem geologicznym, nie tylko podamy przedsiębiorcom sposobność do głębszych poszukiwań, ale także uzyskamy podstawę wymagania od Rządu, aby swoim kosztem zarządził w kraju naszym, w miejscowościach, w drodze tych poszukiwań za odpowiednie wskazanych, głębokie wiercenia.

III. Jak urządzić zbadanie kraju i czy ograniczyć je jedynie do geologicznych poszukiwań?

Zbadanie kraju pod względem geologicznym nie mogłoby być przedsięwzięciem, jak tylko przez ludzi, posiadających w tym kierunku odpowiednie fachowe wykształcenie. Liczba ludzi w tym kierunku wykształconych jest u nas nader szczupłą. Ztąd też wypływa, że koszty umiejętnego przeprowadzenia takiego zbadania musiałyby być nader znacznymi, jeżeliby ludzie tego rodzaju przez cały rok stale zajęciymi być mieli przy tem badaniu i z wynagrodzenia za to otrzymanego, utrzymywać mieli siebie i swoje rodziny.

W innych krajach przeprowadzane bywają przedsięwzięcia tego rodzaju w ten sposób, że zaprasza się mężów w tej gałęzi naukowo wykształconych, ażeby część roku, wolną od zwykłego zajęcia poświęcali badaniom tego rodzaju, za pewnem ryczałtowem wynagrodzeniem, wystarczającym na pokrycie rzeczywistych wydatków połączonych z wycieczkami. Osobna, daleko szczuplejsza komisya stała, zajmuje się jedynie zestawieniem zebranych okazów, wydaniem ogólnego sprawozdania, przeprowadzeniem korespondencyj, sporządzeniem map i przekrojów. W ten sposób po upływie lat kilkunastu można stosunkowo nader mało znaczącym wydatkiem przeprowadzić zbadanie całego kraju.

Jeżeliby jednak Wysoka Izba, z powodów powyżej przytoczonych, podzielała zapatrywanie, iż należy przystąpić do zbadania geologicznych stosunków kraju naszego, niech nam wolno będzie podnieść okoliczność, że kraj nasz co do swej przyrody w ogóle, dotąd zbadanym nie jest. Ta nieznajomość właściwości kraju musi najniekorzystniej oddziaływać na rolnictwo, chów zwierząt domowych, przemysł i w ogóle wszelkie gałęzie gospodarstwa krajowego.

Dla tego mniema Wydział krajowy, iż najodpowiedniej wywiąże się z polecenia otrzymanego, wnosząc, ażeby Wysoka Izba załatwiając ostatecznie wniosek posła Skrzyńskiego, dążący do zbadania właściwości kraju naszego jedynie pod względem bogactw kopalnych, zarządzić raczyła przedsięwzięcie kroków, wiodących do zbadania wszelkich właściwości kraju naszego, a to w kierunku:

- a) orograficznym,
- b) geologicznym,
- c) rolniczym,
- d) botanicznym,
- e) zoologicznym,
- f) meteorologicznym i
- g) chemicznym —

równie jak kraje sąsiednie: Czechy, Morawa, Śląsk, wszechstronnie zbadanymi zostały.

Na siłach naukowych do tego potrzebnych nie braknie nam Bogu dzięki obecnie w kraju naszym. Mamy bowiem przy akademii umiejętności komisję fizyograficzną, która znaczną część tej czynności przedsięwzięcie obecnie, aczkolwiek nie w całym obszernym powyżej zaznaczonym zakresie. Dodawszy do tego znakomite siły naukowe przy obu uniwersytetach i przy obu akademiach technicznych w kraju naszym, jako też innych uczonych, wątpić nie można, iż w imię dobra kraju zebrać się da dostateczny zastęp ludzi fachowych, którzyby w podobny sposób, jak to przeprowadzono w krajach sąsiednich, podjęli się przeprowadzenia tej dla kraju tak pożytecznej czynności, systematycznie według planu z góry ułożonego. Niech nam także wolno będzie wyrazić przy tem nadzieję, że Rząd uwzględniając okoliczność, iż zakład geologiczny w Wiedniu wyposażony z funduszków całego państwa, a zatem także kraju naszego, prawie zgoła nie dla kraju naszego nie uczynił, przyczynić się zechce bądź to odpowiednią pomocą z fun-

duszków państwa, bądź też czynnym współudziałem instytutu geologicznego w Wiedniu, do przeprowadzenia zamierzonego zbadania przyrody kraju naszego we wszystkich kierunkach.

Wydział krajowy wnosi przeto :

„Wysoki Sejm raczy uchwalić :

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby po przeprowadzeniu rokowań z Rządem, z komisją fizyograficzną a Akademią umiejętności w Krakowie, niemniej z uczonymi i fachowo wykształconymi ludźmi, ułożył i przedstawił Sejmowi do uchwalenia na najbliższej sesyi plan systematycznego zbadania wszelkich przyrodniczych właściwości kraju.“

„Na pokrycie kosztów ułożenia takiego planu i przedsięwzięcia prac przygotowawczych, otwiera się Wydziałowi krajowemu na rok 1875. kredyt dodatkowy w kwocie 3000 zł., zaś na rok 1876. wstawia się w budżet kwota 5000 zł.“

Z Rady Wydziału krajowego królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks.
Krakowskiem.

We Lwowie dnia 8. kwietnia 1875.

Przewodniczący
Marszałek krajowy.
Alfred hr. Potocki wł. r.

Paweł Skwarczyński wł. r.
Członek Wydziału krajowego.

Nazwa powiatu	Nazwa miejscowości	Grupa I.									Grupa		
		Kopalnie kruszców			Kopalnie innych minerałów górniczych						Kamie-		
		Galman	Ołów	Ruda żelazna	Siarka	Chlor potasu	Węgiel kamienny	Węgiel brunatny	Olej ziemny	Wosk ziemny	Wapno	Gips	
Dział I.													
Wschodnia część kraju od granicy południowej do Dniestru													
1	Kossów	Żabie Brustury Kosmacz Ricзка Kossów Monastersko Kuty stare Moskalówka										1 1 1 1	
2	Śniatyn	Nowosielica						1					
3	Kołomyja	Myszyna Słoboda rungurska Werbiaż Peczeniżyn Kołomyja						1	1				
4	Horodenka	Chocimierz Hawrylak Żabokruki Horodenka										1 1 1	1 1 1
5	Tlumacz	Podpieczary											1
6	Nadwórna	Pasieczna Jamna Dora Delatyn Dobrotów Mikuliczyn Zarzyce Nadwórna Majdan górny Majdan średni										1 1 1 1	

Nazwa powiatu	Nazwa miejscowości	Grupa I.										Grupa			
		Kopalnie kruszców			Kopalnie innych minerałów górniczych							Kamie-			
		Galman	Ołów	Ruda żelazna	Siarka	Chlor potasu	Węgiel kamienny	Węgiel brunatny	Olej ziemny	Wosk ziemny	Wapno	Gips			
2	Borszczów	Mielnica Jezierzany Turyłcze											1 1		
3	Czortków	Jagielnica Biały Potok Budzanów Wygnanka Zabłotówka Wierzbowiec				1								1	
4	Buczacz	Skomorochy Jazłowiec Przewłoka Koropiec Zaleszczyki małe Buczacz Monasterzyska Huta nowa Potok Wyczulki												1 1 1 1	1 1
5	Trembowla	Podhajczyki Trembowla Ruzdwiany Strussów Łosniów												1 1	
6	Skalat	Bilitówka Ostapie Hlibów Rasztowce												1 1	
7	Zbaraż	Dobrowody Załuże Iwanczany Zbaraż												1 1	
8	Tarnopol	Ithrowice Hłuboczek wielki Jankowce Kurowce Biała Dołżanka Horodyszcze Płotycze												1 1 1	

II.		Grupa III.													Uwagi		
nielomy		Zakłady przetwarzające minerały górnicze						Zakłady przetwarzające nieorganiczne ziemne produkta									
Gлина огниотрwała	Marmur	Huty żelazne	Huty cynkowe	Wyr. siarki	Wyr. chloru potasu	Destylarnie nafty	Fabr. świec parafinowych	Wyr. garncarskie	Wyr. fajansowe	Wyroby kaflowe	Cegielnie	Huty szklane	Fabr. zapitek	Fabr. cementu		Fabr. nawozów mineral	
											1					Powiat Borszczowski obniuje w łomy wapna, miejscowości nie są wykazane przez Wydział powiatowy	
			1 1	1 1				1 1			1 1						
			1 1 1					1 1									
			1 1 1 1					1									
											1 1 1						
											1 1 1						
											1 1 1 1						

II.				Grupa III.											Uwagi					
niełomy				Zakłady przetwarzające minerały górnicze						Zakłady przetwarzające nieorganiczne ziemne produkty										
Głina ogniotrwała	Marmur	Kamień budowlany	Kamień myłki i wyr. kamion.	Porfir	Iluty żelazne	Iluty cynkowe	Wyr. siarki	Wyr. chloru potasu	Destylarnie nafty	Fabr. świec parafinowych	Wyr. garncearskie	Wyr. fajansowe	Wyr. kaflowe	Cegielnie		Iluty szklane	Fabr. zapalek	Fabr. cementu	Fabr. nawozów mineral.	
		1 1	1 1								1 1			1 1 1 1						
			1											1 1 1						
															1					
		1									1									
														1 1 1						
															1					

Nazwa powiatu	Nazwa miejscowości	Grupa I.									Grupa		
		Kopalnie kruszców			Kopalnie innych minerałów górniczych						Kamie-		
		Galman	Ołów	Ruda żelazna	Siarka	Chlor potasu	Węgiel kamienny	Węgiel brunatny	Olej ziemny	Wosk ziemny	Wapno	Gips	
6	Łańcut	Medynia Łańcucka											
7	Jarosław	Węgierka Pruchnik Jarosław										1	
8	Brzozów	Wara Malinówka Zmiennica Witryłów Końskie Dynów							1 1 1 1 1				
9	Sanok	Płowie Głębokie Nowosielce Zagórz Niebieszczyca Wola sękowa Besko Jaśliska Nowotaniec Sanok Rymanów Dąbrówka ruska Mrzyglód							1 1 1 1	1 1 1		1	

II.		Grupa III.										Uwagi										
niełomy		Zakłady przetwarzające minerały górnicze					Zakłady przetwarzające nieorganiczne ziemne produkty															
Głina ogniotrwała	Marmur	Kamień budowlany	Kamień młyński i wyr. kamień.	Porfir	Huty żelaza	Huty cynkowe	Wyr. siarki	Wyr. chloru potasu	Destylarnie naft	Fabr. świec parafinowych	Wyr. garn-carskie		Wyr. fajansowe	Wyr. kaflowe	Cegielnie	Huty szklane	Fabr. zapitek	Fabr. cementu	Fabr. nawozów mineral.			
											1											
											1		1									
								1														
							1															
									1													
										1												
												1										

II.		G r u p a III.													Uwagi									
niolomy		Zakłady przetwarzające minerały górnicze						Zakłady przetwarzające nieorganiczne ziemne produkta																
Głina ogniotrwała	Marmur	Kamień bułcowy	Kamień myślicki i wyr. kamien.	Porfir	Huty żelazne	Huty cynkowe	Wyr. siarki	Wyr. chloru potasu	Destylarnie nafty	Fabr. świerparafinowych	Wyr. garncarskie	Wyr. fajansowe	Wyr. kaflowe	Cegielnie		Huty szklane	Fabr. zapalek	Fabr. cementu	Fabr. nawozów mineral.					
		25											1		1									
1	2					1									1	1								
1 1 1	1 1						1																	

	Nazwa powiatu	Nazwa miejscowości	Grupa I.									Grupa		
			Kopalnie kruszców			Kopalnie innych minerałów górniczych						Kamie-		
			Galman	Ołów	Ruda żelazna	Siarka	Chlor potasu	Węgiel kamienny	Węgiel brunatny	Olej ziemny	Wosk ziemny	Wapno	Gips	
21	Biała	Miejscowości bliżej nieoznaczono			1									
22	Żywiec	Węgierska górka Süche			1 1									
23	Wadowice	Inwald Wilanowice Wozniki Andrychów Gorzeń Izdebnik Zawadka Barwald			1								1 1 1	
24	Myślenice	Maków Droginia Rudnik Jasienica Trzemesna Poręba			4									
25	Nowy Targ	Zakopane			1									
Ogółem			12	1	18	2	1	11	11	65	5	113	32	

